

ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

Ἐν τῇ γῆ τάξει τοῦ Δημοτικοῦ.

Ἡ μέθοδος τῆς ἀναγνώσεως.—Σκοπὸς πάσης διδακτικῆς μεθόδου εἶναι ὁ μαθητὴς νὰ ἀποικτῇ εὐχερῶς σαφεῖς γνώσεις καὶ νὰ ἔχῃ ταύτας προχείρους καὶ εὐχρηστους.

Τινι δὲ τρόπῳ κατορθοῦμεν ταῦτα διδάσκουσιν ἡμεῖς ἡ Διδακτικὴ καὶ ἡ ψυχολογία· δι' ὃ ἀρέντες τὴν περὶ μεθόδων καὶ σταδίων θεωρίαν, περιοριζόμεθα μόνον εἰς ἀναγκαίας τινὰς διασαφήσεις καὶ εἰς τὴν ἀναλυτικὴν ἐκθεσιν τῆς ὑφ' ἡμῶν ὑποβληθείσης ὑποδειγματικῆς διδασκαλίας τῆς ἀναγνώσεως.

Ἐν τῇ προπαρασκευῇ διὰ κατ'ἀλλήλων ἐρωτήσεων ἀνακαλοῦμεν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν μαθητῶν τὰς προσλαμβάνουσας καὶ τὰς ἀφορισούσας παραστάσεις, ἤτοι τὰς συγγενεῖς τῷ νέῳ μαθήματι παραστάσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐρειδόμενοι θὰ περίσωμεν τοῖς μαθηταῖς νέας ἐποπτείας· ἐν ἄλλαις λέξεσι τεχνικῶς ἀνοίγουμεν τὰς πύλας τοῦ πνευματικοῦ βίου τῶν μαθητῶν, προετοιμαζόμεν ἐπιτηδείως τὴν πνευματικὴν αἰθούσαν αὐτῶν καὶ οὕτω προπαρασκευάζουμεν εἰς τοὺς ἐπισκέπτας, εἰς τὰς ἐποπτείας δηλονότι τοῦ νέου μαθήματος, θερμὴν καὶ φιλόφροναν ὑποδοχὴν, ἵνα οὕτως κατὰγεροητευμένοι ἐκ τῆς ἐγκαρδίου δεξιότητος, ἀποφασίσωσι νὰ μὴ ἐγκαταλίπωσι ποτε τοὺς εὐγενεῖς ὑποδοχεῖς καὶ τὸ ἄνετον αὐτῶν ἐνδιαίτημα. Ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ χρῆσιν ποιούμεθα πλείονων προδεδιδαχμένων λέξεων, ἵνα οὕτως ἐμπειθῶσιν αὐταὶ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν μαθητῶν, καὶ ἀσκηθῶσιν οὗτοι εἰς τὴν εὐχερῆ χρῆσιν αὐτῶν. Μετὰ τὴν δέουσαν ἀνάλυσιν τῆς πείρας τῶν μαθητῶν εὐθὺς θέτομεν τὸν σκοπὸν τοῦ νέου μαθήματος καὶ συνιστοῦμεν τοῖς μαθηταῖς προσοχὴν εἰς τὰ βιβλία αὐτῶν. Μετὰ ταῦτα ἀναγινώσκουμεν κατ' ἔμφασιν ὅλον τὸ μάθημα.

Ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ προσφορὰ τοῦ νέου, ἤτοι ὁ σχηματισμὸς νέων ἐποπτειῶν. Ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ ἐρίζομεν μαθητὴν, ὅστις ἀναγινώσκει κατὰ τελείας, ἡμεῖς δὲ δι' ἐπιτηδείων ἐρωτήσεων ὀδηγοῦμεν τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν ἀκριβῆ κατανόησιν τῶν ἀναγινωσκομένων· οἰκοθεν δὲ ἐννοεῖται ὅτι αἱ ἐρωτήσεις ἡμῶν ἀποτείνονται πρὸς πάντας τοὺς μαθητὰς καὶ αἱ ἀπαντήσεις αὐτῶν γίνονται ἐν πλήρει προτάσει.—Ἐξέμεθα τῆς γνώμης ὅτι ἡ ἐξήγησις τῶν ἀγνώστων λέξεων δὲν πρέπει νὰ γίνηται ἐν τῇ προπαρασκευῇ, ἀλλ' ἐν τῇ προσφορᾷ. Ὅταν ὁ μαθητὴς ἀναγινώσκῃ μίαν πρότασιν καὶ ἀπαντᾷ μίαν λέξιν ἄγνωστον, εὐθὺς γενᾶται ἐν αὐτῷ ἡ ἀπορία περὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως·

ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν τῶν κυττάρων τοῦ ἐγκεφάλου αὐτοῦ, ἀλλὰ πάντα ταῦτα δεικνύουσι ἀδιαφορίαν· μόνον ἡ ἐκατόγχειρ περιέργεια καὶ ἡ ἀκόρεστος φιλομάθεια ἀνυπομόνως περιμένουσι νὰ παραλάβωσι καὶ τὴν λέξιν ταύτην εἰς τὰ βασίλεια αὐτῶν καὶ νὰ ἐγκαταστήσωσι αὐτὴν εἰς ἓν κελλίον, δῆλον ὅτι, εἰς ἓν κύτταρον. Ταύτην τὴν στιγμήν θεωροῦμεν καταλληλοτάτην, ἵνα δοθῇ ἡ ἐξήγησις τῶν ἀγνώστων λέξεων. Διὰ τοῦτο ἡμεῖς, ὅταν ἀπαντῶμεν ἄγνωστον λέξιν κατὰ τὴν προσφορὰν, γράφομεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ μελανοπίνακος, ἐξηγοῦμεν καὶ διὰ παραδειγμάτων ἐμπεδοῦμεν αὐτὴν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν μαθητῶν. Ἴνα δὲ βεβαιωθῶμεν ὅτι κατενόησαν οἱ μαθηταὶ τὴν τέως ἄγνωστον αὐτοῖς λέξιν, ἀπαιτοῦμεν παρ' αὐτῶν νὰ σχηματίσωσι προτάσεις, ἐν αἷς νὰ ὑπάρχῃ ἡ πρὸ μικροῦ διδαχθεῖσα λέξις. Αἱ πρὸς τοῦτο ἐρωτήσεις ἡμῶν εἶναι συνήθως πλάγαι, ἐνίοτε δ' εὐθεῖαι. Εὐθείας μὲν καλοῦμεν τὰς ἐρωτήσεις, αἵτινες διατυποῦνται ὑπὸ τὸν ἐξῆς τύπον : «Σχηματίσατε μίαν πρότασιν μὲ τὴν λέξιν.....» πλάγας δὲ τὰς τεχνικὰς ἐκεῖνας ἐρωτήσεις, πρὸς τὰς ὁποίας ἀπαντῶν ὁ μαθητὴς ἀναγκαστικῶς θὰ μεταχειρισθῇ τὴν ζητούμενην λέξιν π. χ. ἡ ἐρώτησις ἡμῶν μετὰ τὴν ἐξήγησιν τῆς λέξεως, οὐρίου, «τίνα ἀνεμον ὑπεσχέθη ἡ Καλυψὼ ὅτι θὰ ἀφήσῃ ;», πρὸς ἣν ἀπαντῶν ὁ μαθητὴς κατ' ἀνάγκην θὰ ἀναφέρῃ τὴν λέξιν, οὐρίον, ὅπερ ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἡμεῖς. Κατὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν ἀγνώστων λέξεων ἔστιν ὅτε διδάσκομεν τὰ ἀντίθετα καὶ τὰ παράγωγα αὐτῶν, ὡς π. χ. οὐρίος—ἐναντίος, δόλιος—ἄδολος, ἐπιχειρῶ—ἐπιχειρήσεις—ἐπιχειρήμα. Ὅταν ἡ ἄγνωστος λέξις σημαίνει τι, ὅπερ ὑποπίπτει εἰς τὴν ἔμμεσον ἢ ἄμεσον ἀντίληψιν τῶν μαθητῶν, ἀποφεύγομεν πᾶσαν περιγραφὴν καὶ προτιμῶμεν νὰ ἐμφανίσωμεν εἰς τὴν αἴσθησιν τῶν μαθητῶν αὐτὸ τοῦτο τὸ σημαίνον· οὕτω δηλονότι προκειμένου νὰ ἐξηγήσωμεν τὰς λέξεις, μειδιῶ καὶ θωπεύω, ἐποιησάμεθα χρῆσιν τῶν ὑπ' αὐτῶν δηλουμένων κινήσεων· ὅτε δὲ μετὰ τοῦτο, ἵνα βεβαιωθῶμεν, ἐὰν οἱ μαθηταὶ ἀντελήφθησαν καλῶς τὴν σημασίαν τῶν ἐν λόγῳ λέξεων, ἠρωτήσαμεν αὐτούς, τί θὰ εἴπη μειδιῶ καὶ θωπεύω, ἐλάβομεν τὴν ὀρθὴν ἐξήγησιν αὐτῶν διὰ τῶν ταυτοσημῶν λέξεων, χαμογελῶ καὶ χαϊδεύω.

Μετὰ τὴν κατὰ τελείας ἀπόδοσιν τοῦ νοήματος εἰσερχόμεθα εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐπεξεργασίας. Οἱ ἐπισκίπτει, δῆλον ὅτι, αἱ νέαι ἐποπτεῖαι, εἰσῆλθον εἰς τὴν προετοιμασθεῖσαν πνευματικὴν αἴθουσαν τῶν μαθητῶν καὶ σιωπηλῶς κατέλαβον τὰς θέσεις αὐτῶν· δέον νῦν νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ μεμελετημένη σύστασις, ἵνα ὁ μὲν γνωρίσῃ τὸν δέ, καὶ ἀναλόγως τῆς πρὸς αὐτὸν σχέσεως κανονίσῃ τὴν συμπεριφορὰν αὐτοῦ. Πρέπει τὸ σπουδαῖον νὰ ἐξαρθῇ καὶ τὸ ἀσθενὲς νὰ ὑποταχθῇ τῷ

1) Ἄν διασπᾶται οὕτως ἡ ἐννοια τοῦ διδασκομένου; Σ.Δ.

ισχυρῶ. Εἰς πᾶν μάθημα, ὅταν τις ἐπισταμένως ἀναλύσῃ, θὰ ἴδῃ ὅτι ὑπάρχουσι πολλαὶ ἠθικαὶ ἐννοιαί.

Ταύτας πάσας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαγάγωμεν καὶ νὰ ἐντυπώσωμεν εἰς τὸν νοῦν τῶν μαθητῶν ἐν διαστήματι μιᾶς ὥρας, ἀλλ' οὔτε εἶναι ὀρθὸν νὰ πράξωμεν τοῦτο· διότι ἡ μία ἐννοια θὰ σκοτίσῃ τὴν ἄλλην καὶ οὕτω ἡ ὠφέλεια τοῦ μαθητοῦ ἐκ τοῦ μαθήματος θὰ εἶναι μηδαμινὴ ἢ ἐλαχίστη. Διὰ ταῦτα ἡμεῖς εὐρίσκομεν τὴν πρωτεύουσαν ἠθικὴν ἐννοίαν τοῦ μαθήματος καὶ εἰς ταύτην μόνην περιορίζομεθα, ὡς βλέπει τις ἐν τῇ ὑποδειγματικῇ ἡμῶν διδασκαλίᾳ, ἐνθα ἡ κυριαρχοῦσα ἰδέα εἶναι ἡ φιλοπατρία...

Μέχρι τοῦδε ὁ μαθητὴς ἡμῶν ἀπεκρίσκειν ἐποπτείας καὶ ἐννοίας, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ. Δείον ὁ μαθητὴς νὰ δείξῃ τρανὰ δείγματα ὅτι κατενόησε τὸ μάθημα καὶ ὅτι ἐν διδομένῃ περιστάσει δύναται νὰ κάμνῃ ὀρθὴν χρῆσιν τῶν νέων ἐννοιῶν, ἃς ἀπέκτησεν ἐκ τοῦ νέου μαθήματος. Τοῦτο κατορθοῦται ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐφαρμογῆς, ἐνθα αἱ ἐννοιαὶ μονιμοποιοῦνται καὶ μεταφέρονται ἐκ τῆς θεωρίας εἰς τὴν πράξιν.

Ὡς κατ' οἶκον ἐργασίαν ἀπαιτοῦμεν παρὰ τῶν μαθητῶν τὴν ἀντιγραφὴν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν ὁκτῶ σειρῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν ἀποστήθισιν αὐτῶν ἐὰν ἐμπεριέχωσιν ὑψηλὴν τινὰ ἠθικὴν ἐννοίαν.

Οὕτως, ἐὰν διδάσκεται ἡ ἀνάγκωσις, νομιζόμεν ὅτι τελειῶς ἐκπληροῖ τὸν σκοπὸν αὐτῆς.

Ἐν τῇ γῆ τάξει τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἐκδόσεις Π. Π. Οἰκονόμου, ἐκδοσις 18ῃ σελ. 34—35

Προπαρασκευῆ.—Ποία ἦτο ἡ ἀμετάκλητος ἀπόφασις τῶν Θεῶν περὶ τοῦ Ὀδυσσεύς; Μ... νὰ ἐπανάλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του.—Ποῖος διεβίβασε τὴν ἀμετάτρεπτον ταύτην ἀπόφασιν τῶν Θεῶν εἰς τὴν Καλυψώ; Μ... ὁ Ἑρμῆς.—Τί ἐπαθεν ἡ Καλ. ὅτε ἤκουσε τὴν ἀπόφασιν τῶν Θεῶν; Μ... Ἐταράχθη πολὺ.—Διατί; Μ... Διότι θὰ ἀπεχωρίζετο πλέον τοῦ Ὀδυσσεύς, τὸν ὅποιον τόσον πολὺ ἠγάπα.—Τί ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ ἡ Καλ.; Μ... Νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν Θεῶν.—Δηλαδή; Μ... Νὰ ἀφήσῃ τὸν Ὀδυσ.—Ὅτε ὁ Ἑρμῆς ὠμίλει μὲ τὴν Καλ. πῶ εὐρίσκετο ὁ Ὀδυσ.; Μ... Εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης.—Καὶ τί ἔκαμνεν ἐκεῖ; Μ... Εἶχεν ἐστραμμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ πέλαγος καὶ ἔκλαιε.—Διατί; Μ... Διότι ἐπόθει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἡ Καλ. δὲν τὸν ἄφηνε.—Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἑρμοῦ εἰς τὸν Ὀλυμπον πῶ ἐπορεύθη ἡ Καλ.; Μ... Πρὸς τὸν Ὀδυσ.—Εἰς ποίαν κατάστασιν εὗρεν αὐτόν; Μ... Κλαίοντα.

Σήμερον θά μάθωμεν τήν συνομιλίαν τῆς Καλυψούς μετὰ τοῦ Ὀδυσσεύς.—Προσέχετε ὅλοι εἰς τὰ βιβλία σας.

Προσφορά, ἦτοι ('Αναγινώσκω ὅλον τὸ μάθημα).

Σχηματισμός ἐποπειῶν.—Λοιπὸν τί θά μάθωμεν σήμερον; Μ... Τὴν συνομιλίαν τῆς Καλ. μετὰ τοῦ Ὀδυσ.—'Ανάγνωθι τὴν πρώτην πρότασιν. Μ... Ταλαίπωρε, παῦσε πλέον ἐν Ἐθρῆναι καὶ ἐν Φερίρῃ τὴν ζώην σου.—Ποῖος ἡμιλεῖ ἐδῶ; Μ... ἡ Καλ.—Ταλαίπωρος=δυστυχῆς ὁ ὑποφείρων πολλὰ βάσανα.—Διατί ἡ Καλ. ὀνομάζει τὸν Ὀδ. ταλαίπωρον; Μ... Διότι ὁ Ὀδυσ. πολλὰ δεινὰ ὑπέφερε.—Διατί ἐθρήνηε ὁ Ὀδυσ.; Μ... Διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του.—Τί πράγμα ἐφείρε τὴν ζώην τοῦ Ὀδυσ.; Μ... Ἡ λύπη ὅτι ἦτο μακρὰν τῆς πατρίδος του.—'Ανάγνωθι παρὰ κάτω.—Μ... Τέλος πάντων θά σὲ ἀφήσω νὰ ἀναχωρήσῃς εἰς τὴν πατρίδα σου.—Διατί τώρα ἡ Καλ. θέλει νὰ ἀφήσῃ τὸν Ὀδυσ.; Μ... Διότι οἱ Θεοὶ διέταξαν αὐτήν.—Παρὰ κάτω.—Μ... Πήγαινε νὰ κόψῃς ξύλα καὶ νὰ κατασκευάσῃς δι' αὐτῶν σχεδίαν.—Σχεδία=αὐτοσχέδιον πλοιάριον.—Ὁ Ὀδυσ. ἀπὸ τοῦ θά εὔρη τὰ πρὸς κατασκευὴν τῆς σχεδίας ἀπαιτούμενα ξύλα; Μ... Ἀπὸ τὸ δάσος.—Παρὰ κάτω.—Μ... Ἐγὼ δὲ θά σοῦ δώσω ὅτι χρειάζεσαι διὰ τὸ ταξίδιον, καὶ ἄρτον καὶ ὕδωρ καὶ οἶνον, ἀκόμη δὲ καὶ καλὰ φορέματα, θά ἀπολύσω δὲ καὶ οὐριον ἄνεμον, ἵνα φθάσῃς καλῶς εἰς τὴν πατρίδα σου.—Τί ὑπισχνεῖται ἡ Καλ. ὅτι θά δώσῃ εἰς τὸν Ὀδυσ.; Μ... Ὅτι χρειάζεται.—Τί θά εἶπῃ «ὄ,τι» μὲ ὑποστιγμῆν; Μ... Ἐκεῖνο, τὸ ὑποῖον.—Ποῖα εἶνε ἐκεῖνα, τὰ ἅποια χρειάζονται εἰς τὸ ταξίδιον; Μ... Τροφαί, ὕδωρ κ. λ. π.—Πῶς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅσα χρειάζονται εἰς τὸ ταξίδιον μὲ μίαν λέξιν; Μ... Ἐφῶδια τοῦ ταξιδίου.—Ὅσα χρειάζονται εἰς τὸν πόλεμον μὲ μίαν λέξιν πῶς λέγονται; Μ... Πολεμοφῶδια.—Τί ἄλλο ὑπισχνεῖται ἡ Καλ.; Μ... Ὅτι θά ἀπολύσῃ.—'Απολύω=ἀφίνω, οὐριος=καλός, εὐνοϊκός.—Ὅταν ταξειδεύωμεν διὰ θαλάσσης, πόθεν ἐάν πνέῃ ὁ ἄνεμος εἶναι οὐριος; Μ... Ὅπισθεν τοῦ πλοίου, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν πρῶμην.—Ὅταν ὁ ἄνεμος πνέῃ ἀπὸ τὴν πρῶραν τοῦ πλοίου πῶς λέγεται; Μ... Ἐναντίος.—Τί ἄνεμον ὑπεσχέθη ἡ Καλ. ὅτι θά ἀφήσῃ; Μ... Οὐριον.—Διατί; Μ... Διὰ νὰ φθάσῃ ὁ Ὀδυσ. ταχύτερον εἰς τὴν πατρίδα του.—Παρὰ κάτω.—Μ... Ὁ Ὀδυσ. ὡς ἤκουσε ταῦτα, ἐφοβήθη μὴ ἡ Θεὰ ὑποκρύπτῃ δόλον καὶ εἶπε. Δόλος=πανουργία, ἀπάτη.—Σχηματίσατε ἐν ἐπίθετον ἀπὸ τὸ δόλος; Μ... Δόλιος.—Τί θά εἶπῃ λοιπὸν, δόλιος ἄνθρωπος; Μ... Πανούργος.—Τί θά εἶπῃ ἄδολον γάλα; Μ... Ἀνόθευτον.—Διατί ὁ Ὀδυσ. ἐφοβήθη ὅτε ἤκουσε τοὺς λόγους τῆς Καλ.; Μ... διότι ἐνόμισεν ὅτι ὑποκρύπτει δόλον.—'Ανάγνωθι σὺ νὰ ἴδωμεν, τί ὁ Ὀδυσ. εἶπε. Μ... Πῶς εἶνε δυνατόν, ὦ Θεὰ, νὰ ἐπιχειρήσῃ μὲ σχεδίαν τόσον μέγα ταξίδιον;—'Επιχειρῶ=ἀρχίζω τι. 'Επιχειρήσεις=ἐναρξίς ἔργου ἐπιχείρημα=τὸ ἔργον, τὸ ὑποῖον

ἐπιχειρεῖ τις ἐπιχειρηματίας=ἐκείνος, ὅστις ἐπιχειρεῖ.—Ποῖον ἐπιχειρήματα θεωρεῖ ὁ Ὀδυσ. ἀδύνατον; M... Μὲ σχεδίαν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πατρίδα του.—Διατί; M... Διότι ἡ ἀπόστασις ἦτο πολὺ μεγάλη.—Παρὰ κάτω.—M... Φοβοῦμαι μὴ πάθω ἄλλο μεγαλειτερον κακόν.—Ποῖον ἀρὰ γε μεγαλειτερον κακόν ἐφοβεῖτο μὴ πάθῃ ὁ Ὀδυσ.; M... νὰ πνιγῇ.—Παρὰ κάτω.—M... Καὶ διὰ τοῦτο τότε μόνον θὰ ἀποφασίσω νὰ πλεύσω μὲ σχεδίαν, ἂν μὲ βεβαιώσῃς πρότερον διὰ μεγάλου ὄρκου, ὅτι δὲν σκέπτεσαι κανὲν κακόν καὶ ὅτι θὰ μοῦ παράσχῃς πᾶσαν βοήθειαν.—Παρέχω=δίδω. Τί θὰ εἶπῃ παρέχω βοήθειαν; χρήματα; Ἢ παράσχω βοήθειαν μὲ μιαν λέξιν πῶς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν; M... Ἢ βοήθῃσω.—Πότε ὁ Ὀδυσ. θὰ ἀποφασίσῃ νὰ πλεύσῃ μὲ σχεδίαν; M... Ἐὰν ὀρκισθῇ ἡ Καλ. ὅτι....—Ἀνάγνωθι νὰ ἴδωμεν τί ἔκαμεν ἡ Καλ. ὅτε ἤκουσε ταῦτα. M... Ὡς ἤκουσε ταῦτα ἡ Καλ., ἐμειδίασε καὶ θωπεύσασα αὐτὸν διὰ τῆς χειρὸς εἶπε.—Ὅταν γελῇ τις θορυβωδῶς, λέγομεν ὅτι καγχάζει, ὅταν δὲ τις γελᾷ, ὅπως τώρα ἐγὼ, λέγομεν ὅτι μειδιᾷ. Ὡστε τί θὰ εἶπῃ μειδιᾷ; M... Χαμογελῶ.—μειδιάμα=χαμογέλιο· φιλομειδής=ὁ ἀγαπῶν νὰ μειδιᾷ, φαιδρός.—Τώρα ἐγὼ θωπεύω τὸν Δημήτριον. Τί θὰ εἶπῃ λοιπὸν θωπεύω; M... Χαίδευω.—Ποῖος ἐμειδίασε; πότε; ποῖος ἐθώπευσε, ποῖον; πῶς; Διὰ τίνος χειρὸς φανταζέσθε ὅτι ἐθώπευσε; M... διὰ τῆς δεξιᾶς.—Παρὰ κάτω.—M... Πολὺ πονηρὸς ἄνθρωπος πρέπει νὰ εἶσαι, Ὀδυσσεῦ, διὰ νὰ μοῦ λέγῃς τοιοῦτους λόγους.—Ἡ Καλ. ποῖον χαρακτηρίζει πονηρὸν ἄνθρωπον; M... τὸν Ὀδυσ.—Πόθεν συνεπίρανεν ὅτι ὁ Ὀδυσ. εἶνε πονηρὸς ἄνθρωπος; M... Ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ.—Παρὰ κάτω.—M... Ὀρκίζομαι εἰς τὴν γῆν, εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς ὅτι οὐδὲν κακόν σκέπτομαι κατὰ σοῦ.—Τί κάμνει ἔδω ἡ Καλ.; M... Ὀρκίζεται.—Εἰς τί ὀρκίζεται; M... Εἰς τὴν γῆν...—Εἰς τὸν Ἄδην ἦσαν τρεῖς ποταμοί, ὁ Πυριφλεγέθων, ἡ Λήθη καὶ ἡ Στύξ· ὁ φοβερώτατος τούτων ἦτο ἡ Στύξ, τῆς ὁποίας εἰς τὸ ὕδωρ ὀρκίζοντο καὶ οἱ Θεοί. Ὅστις ἐπινεν ἀπὸ τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς εὐθὺς ἀπέθνησκεν. Ἡ Θέτις διὰ νὰ καταστήσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα ἄτρωτον κρατήσασα ἐκ τῆς πτέρνης ἐβύθισεν αὐτὸν εἰς τὴν Στύγα. Ὡστε καὶ ποῖαν ἰδιότητα εἶχον τὰ ὕδατα τῆς Στυγὸς; M... Νὰ καταστήσωσιν ἀπλήγωτον πάντα ἐμβαπτίζόμενον.—Διατί ὀρκίσθη ἡ Καλ.; M... Διὰ νὰ πείσῃ τὸν Ὀδυσ. ὅτι δὲν σκέπτεται κακόν.—Παρὰ κάτω.—M... Σὲ συμβουλεύω δὲ νὰ πράξῃς ὅ,τι καὶ ἐγὼ θὰ ἐπραττον, ἂν εὐρισκόμεν εἰς τοιαύτην ἀνάγκην.—Εἰς ποῖαν ἀνάγκην. Εἰς ποῖαν ἀνάγκην εὐρίσκετο ὁ Ὀδυσ.; M... Νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του.—Παρὰ κάτω.—Δὲν ἔχω καρδίαν σιδηρᾶν, οἰκτίρω τὴν θέσιν σου καὶ σὲ συγχωρῶ. Τί θέλει νὰ εἶπῃ καρδίαν σιδηρᾶν; M... Καρδίαν σκληρᾶν δηλαδὴ ἀνάσθητον εἰς τὰς δυστυχίας τῶν ἄλλων.—Οἰκτίρω=εὐσπλαχνίζομαι, λυπούμαι. Τίνα οἰκτρεῖ ἡ Καλ.; M... Τὸν Ὀδυσ.—Τί σφάλμα ἔκαμεν ὁ Ὀδυσ.

καὶ τῶρα λέγει ἡ Καλ. σὲ συγχωρῶ; Μ... Ἐδειξε δυσπιστίαν εἰς τοὺς λόγους τῆς Θεᾶς.—Παρὰ κάτω.—Ἄφ' οὐ εἶπον ταῦτα, ἐπίστρεψαν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅπου ἔφαγον καὶ ἔπιον, ὁ μὲν Ὀδυσ. φαγητὸν καὶ ποτόν, ἡ δὲ Καλυψὼ ἀμβροσίαν καὶ νέκταρ. Τί ἔφαγεν ἡ Καλ.; Μ... Ἀμβροσίαν καὶ νέκταρ.—Ἀμβροσία=τὸ φαγητὸν τῶν Θεῶν, νέκταρ=τὸ ποτόν τῶν Θεῶν. Ὅταν τῶρα λέγωμεν ἀμβροσίαν, ἐννοοῦμεν νοστιμωτάτην τροφήν καὶ ὅταν λέγωμεν νέκταρ, ἐννοοῦμεν ἐξαιρετον οἶνον ἢ ἄλλο τι ἠδύποτον. Διατί δὲν ἔφαγε καὶ ὁ Ὀδυσ. ἀμβροσίαν καὶ νέκταρ; Μ... Διότι μόνον οἱ Θεοὶ ἔτρωγον.—Παρὰ κάτω.—Κατόπιν ἡ Καλυψὼ προεῖπεν εἰς τὸν Ὀδυσσεᾶ τί ἐμελλε νὰ ὑποφέρῃ κατὰ τὸ ταξείδιον καὶ τὸν συνεβούλευσε νὰ μείνῃ καλλίτερον ἐν τῇ νήσῳ, ὅπου θὰ ζῆ ἀνετώτερα καὶ καλλίτερα καὶ νὰ προσπαθήσῃ νὰ λησμονήσῃ καὶ τοὺς οἰκέλους καὶ τὴν πατρίδα του.—Πῶς λέγεται ἐκεῖνος ὅστις προλέγει τὰ μέλλοντα; Μ... Μάντις, προφήτης.—Τί προεῖπεν ἡ Καλ. εἰς τὸν Ὀδυσ.; Μ... Ὅσα ἐμελλε νὰ πάθῃ κατὰ τὸ ταξείδιον.—Διὰ τοῦτο τί συνεβούλευσε νὰ κάμῃ. Μ... Νὰ μείνῃ ἐν τῇ νήσῳ Ὁγυγία.—Πῶς, εἶπεν, ὅτι θὰ ζῆ πλησίον τῆς; Μ... Ἀνετώτερα καὶ καλλίτερα.—Ἄνετος=ἀναπαυτικός, ἡσυχος. Τί θὰ εἶπῃ ζῶ βίον ἀνετον; Μ... Βίον ἡσυχον.—Τί ἄλλο συνεβούλευσεν ἡ Καλ. εἰς τὸν Ὀδυσ.; Μ... Νὰ λησμονήσῃ τοὺς οἰκέλους καὶ τὴν πατρίδα του.—Οἰκέτος=συγγενής. Πόσους οἰκείους τοῦ Ὀδυσ. γνωρίζετε; Μ... Τὸν πατέρα του Λαέρτην, τὴν γυναῖκά του Πηνελόπην καὶ τὸν υἱόν του Τηλέμαχον.—Ἄς ἴδωμεν τί ἀπεκρίθη ὁ Ὀδυσ.—Ἀνάγνωθι.—Μ... Σεβασμία θεᾶ, γνωρίζω καλῶς ὅτι ὅλα ἐνταῦθα εἶνε πολὺ ἀνετώτερα καὶ καλλίτερα. Σεβασμία=σεβαστή. Τί γνωρίζει καλῶς Ὀδυσ.; Μ... Ὅτι ὅλα.... Ὅταν λέγῃ ἐνταῦθα, ποῖον μέρος ἐννοεῖ; Μ... Τὴν Ὠρυγίαν.—Παρὰ κάτω.—Ἐγὼ ὅμως δὲν ἐπιθυμῶ ἄλλο ἢ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν πατρίδα μου καὶ νὰ ἴδω τοὺς ἰδικούς μου.—Τί λέγει ὅτι ἐπιθυμεῖ; Μ... νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν....—Τί δὲν ἐπιθυμεῖ; Μ... Τίποτα ἄλλο παρά....—Ἀνάγνωθι.—Μ... Ἄν δὲ Θεὸς τις μοῦ στείλῃ καὶ νέας συμφορὰς ἐν τῇ θαλάσῃ, θὰ ὑπομείνω καὶ ταύτας.—Συμφορὰ=δυστυχία. Τί θὰ ὑπομείνῃ ὁ Ὀδυσ. χάριν τῆς πατρίδος του; Μ... Καὶ νέας συμφορὰς.—Ποῖος Θεὸς ἠδύνατο νὰ τοῦ στείλῃ καὶ νέας συμφορὰς; Μ... Ὁ Ποσειδῶν.—Εἰς τὰ προηγούμενα μαθήματα ἐμάθομεν διατί ὁ Ποσειδῶν ἦτο ὀργισμένος κατὰ τοῦ Ὀδυσ. Διατί; Μ... Διότι ὁ Ὀδυσ. ἐτύφλωσε τὸν υἱόν τοῦ Ποσειδῶνος, τὸν Πολύφημον.—Παρὰ κάτω.—Μ... Πολλὰ μέχρι τοῦδε ἔπαθον καὶ πολὺ ἔβασανίσθην καὶ εἰς τὰς τρικυμίας καὶ εἰς τὸν πόλεμον. Ὅμοῦ μὲ ὅλα αὐτὰ ἄς προστεθῇ καὶ τοῦτο.—Τί λέγει ἐδῶ ὁ Ὀδυσ.; Μ... Ὅτι πολλὰ ἔπαθε.... Ποῖον πόλεμον ἐννοεῖ; Μ... τὸν Τρωϊκόν.—Πόσα ἔτη μακρὰν τῆς πατρίδος του βασανίζεται ὁ Ὀδυσ.; Μ... Εἴκοσιν.—Εἰς ὅλα τὰ παθήματά του τί ἄλλο θέλει νὰ προστεθῇ; Μ... Καὶ νέαι συμφοραί.—Παρὰ κάτω.—

Τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους συνδιελέγοντο ἡ Καλυψώ καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος καὶ ἐπῆλθεν ἡ νύξ, καὶ ἕκαστος ἐπορεύθη νὰ κοιμηθῇ εἰς τὴν κλίνην του. — Συνδιελέγομαι = συνομιλῶ. Ποῖοι συνδιελέγοντο; Μ... Ἡ Καλ. καὶ ὁ Ὀδυσ. — Εἴπατέ μοι μίαν πρότασιν, ἐν τῇ ὑποκείμενῃ νὰ ὑπάρχη τὸ συνδιελέγομαι. Μ... Κατὰ τὰ διαλείμματα συνδιελέγομαι μὲ τοὺς συμμαθητάς μου περὶ διαφόρων ζητημάτων. — Ἔως πότε συνδιελέγοντο ἡ Καλ. καὶ ὁ Ὀδυσ.; Μ... ἕως ὅτου ἔδυσεν ὁ ἥλιος καὶ ἐπῆλθεν ἡ νύξ.

Ἐπεξεργασία

ἦτοι

) Ποῖος πρῶτος ἤρχισε τὴν συνομιλίαν; Μ... Ἡ

) Καλ. — Τί ὑπεσχέθη εἰς τὸν Ὀδυσ.; Μ...

Σχηματισμὸς ἐνωσιῶν) Ἐρῶδία, οὐριον ἄνεμον καὶ ἐπᾶνοδον εἰς τὴν πατρίδα του. — Τί ἔδειξεν ὁ Ὀδυσ. εἰς τὰς ὑποσχέσεις τῆς Καλ.; Μ... Δυσπιστίαν. — Πῶς κατάρθρωσεν ἡ Καλ. νὰ ἐξαλείψῃ τὴν δυσπιστίαν τοῦ Ὀδυσ.; Μ... Δι' ὄρκου. — Μετὰ τὸν δεῖπνον τί προσέπεν ἡ Καλ. εἰς τὸν Ὀδυσ.; Μ... Ὅσα ἐμελλε νὰ ὑποφέρῃ κατὰ τὸ ταξείδιόν του. — Ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ὀδυσ. τὰς συμφορὰς, τὰς ὑποκείμενας θὰ πάθῃ, ποίαν ἐπιθυμίαν ἐξέφρασε; Μ... Πάλιν νὰ ἐπανεῖλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του. — Περιγράψατε τὴν νῆσον Ἄρρυϊαν. Μ... Θαυμασία νῆσος, εὐμορφος, κατάρρυστος καὶ κατάρυτος μὲ παντὸς εἶδους ἄνθη καὶ δένδρα. — Περιγράψατε τὴν Ἰθάκην. Μ. Νῆσος πετρώδης καὶ ξηρά. — Ὡστε ποία νῆσος ἦτο καλλιτέρα; Μ... Ἡ Ἄρρυϊα. — Περιγράψον τὴν τοποθεσίαν τοῦ σπηλαίου τῆς Καλ. Μ. Λειμῶν ἀπέραντος, ἄνθη εὐώδη, δένδρα ἀειθαλῆ καὶ διαρκῶς καρποφοροῦντα, ὕδωρ διαυγέστατον. — Ἐν Ἄρρυϊᾳ τίνες ὑπηρετοῦν καὶ περιποιοῦντο τὸν Ὀδυσ.,.... Μ... Αἱ νύμφαι καὶ ἡ Θεὰ Καλ. — Ἐν Ἰθάκῃ ποῖοι τὸν ὑπηρετοῦν; Μ... Ἡ Εὐρύκλεια καὶ ἄλλαι ὑπηρετρίαι. — Πῶς εἶχε περιποίησιν καλλιτέραν; Μ... Εἰς τὴν Ἄρρυϊαν. — Εἰς ποίαν λοιπὸν νῆσον ὁ βίος ἦτο καλλιτέρος, ἀνετώτερος καὶ τερπνότερος; Μ... Εἰς τὴν Ἄρρυϊαν. — Πῶς ὅμως προτιμήσεν ὁ Ὀδυσ. νὰ ζήσῃ; Μ... Ἐν Ἰθάκῃ. Τί ἐθυσίασεν ὁ Ὀδυσ. χάριν τῆς Ἰθάκης; Μ... Τὰ ἀγαθὰ τῆς Καλ. — Τί ἀκόμη θὰ ὑπομείνῃ ὁ Ὀδυσ. χάριν τῆς πατρίδος του; Μ... Καὶ νέας συμφορὰς. — Διατί ὁ Ὀδυσ. προτιμήσεν τὴν πατρίδα του; Μ... Διότι ἠγάπα αὐτὴν πολὺ. — Πῶς λέγεται ἐκείνος ὅστις ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του; Μ... Φιλόπατρις. Ποῖον λοιπὸν ἐπίθετον ἀρμόζει νὰ δώσωμεν εἰς τὸν Ὀδυσ.; Μ... Φιλόπατρις. — Πῶς ἀπέδειξεν ὁ Ὀδυσ. τὴν φιλοπατρίαν του; Μ... Θυσιάσας τὰ ἀγαθὰ τῆς Καλ. καὶ προθύμως ἀποφασίσας νὰ ὑπομείνῃ καὶ νέας συμφορὰς χάριν τῆς πατρίδος του. — Πόσον ἠγάπα ὁ Ὀδυσ. τὴν πατρίδα του; Μ... Παρὰ πολὺ. — Πόθεν καταλαμβάνετε ὅτι ὁ Ὀδυσ. ὑπερβολικῶς ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του; Μ... Ἀπὸ τὴν μεγάλην του θυσίαν χάριν τῆς πατρίδος του. — Μάλιστα: τὸ βῆρος ἐνὸς πράγματος πῶς τὸ γνωρίζομεν; Μ... Ἐὰν τὸ ζυγίσωμεν. — Τὸ μῆκος; Μ... Ἐὰν τὸ μετρήσωμεν. —

Τὸ μέγεθος τῆς φιλοπατρίας πόθεν γνωρίζομεν ; Μ... Ἐκ τῆς θυσίας, τὴν ὅποιαν κάμνει τις χάριν τῆς πατρίδος του. — Ποῖον λοιπὸν εἶνε τὸ μέτρον τῆς φιλοπατρίας ; Μ... Ἡ θυσία. — Πόση ἦτο λοιπὸν ἡ φιλοπατρία τοῦ Ὅδ.. Μ... Μεγάλη.

Ἐφαρμογή. Τί θὰ ἐκάμνετε ἐὰν εἴσθε εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ὅδ. ; Μ... Ὅ,τι καὶ ὁ Ὅδ. — Ὡστε τί μὲς διδάσκει τὸ σημερινὸν μάθημα ; Μ... Νὰ εἶμεθα φιλοπάτριδες. — Δηλαδή ; Μ... Νὰ ἀγαπῶμεν πολὺ τὴν πατρίδα καὶ νὰ θυσιάζωμεν χάριν αὐτῆς τὸ πᾶν. — Ποῖα εἶνε ἡ πατρίς σου ; Μ... Σμύρνη. — Ἡ ἰδική σου ; Μ... Κρήτη. — Ἡ ἰδική σου ; Μ... Ἀθῆναι. — Ἡ ἰδική σου ; Μ... Κύπρος. — Ἡ ἰδική σου ; Μ... Κωνσταντινούπολις. — Ὅλοι ἡμεῖς ἐκτὸς τῆς ἰδιαιτέρας ἡμῶν πατρίδος ἔχομεν καὶ μίαν κοινὴν πατρίδα. Ποῖον εἶνε τὸ γλυκὺ ὄνομα τῆς πατρίδος μας ; Μ... Ἑλλάς. — Ποῖος Ἕλληνας λέγεται φιλόπατρις ; Μ... Ὁ ἀγαπῶν τὴν Ἑλλάδα. Πάντες σεῖς τί θὰ κάμνητε τὴν Ἑλλάδα ; Μ... Θὰ ἀγαπῶμεν. — Εἰς ἄλλο μάθημα θὰ σὰς εἶπω πῶς δύνασθε νὰ δεῖξητε τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπην σας.

Καὶ οἶκον) Θὰ ἀποστηθίσητε τὴν τελευταίαν ἀπόκρισιν τοῦ Ὅδου-εργασία) σείως πρὸς τὴν Καλυψώ, θὰ αντιγράψητε καὶ θὰ μάθητε τὴν ὀρθογραφίαν αὐτῆς.

Ἐν Καίρῳ

Κοσμάς Σπανίδης

Σημ. Καίτοι φρονοῦμεν ὅτι ἡ κατὰ τελείας ἢ περιόδους ἀνάγνωσις οὔτε εἰς τὴν λογικὴν καὶ καλλισθητικὴν ἀνάγνωσιν ἀσχεῖ τοὺς μαθητὰς οὔτε διδάσκει αὐτοὺς ἀναγιγνώσκοντας τι ὅλον νὰ ἐννοῶσιν αὐτὸ καὶ δύνανται νὰ εἴπωσι τὴν ἐννοίαν καὶ ἐκθέσωσι, καταχωρίζομεν τὴν ἀνωτέρω διδασκαλίαν διὰ τὴν λεπτομερῆ καὶ ἀκριβῆ ἀνάλυσιν τοῦ κειμένου· συμβουλευόμεν δὲ μετ' αὐτὴν νὰ ἀναγιγνώσκωσιν οἱ μαθηταὶ ἢ τὸ ὅλον ἐν συνεχείᾳ ἢ κατὰ τεμάχια καὶ λέγωσιν ἔπειτα τὴν ἐννοίαν ἐν συνεχείᾳ. Ἐνεκα δὲ τῆς ἀτελείας ταύτης καταχωρίζομεν καὶ Β' ὑπόδειγμα.